

13 Οι ποδοσφαιρικοί όροι στην ελληνική γλώσσα και η αποτύπωσή τους σε ένα Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων

Αγάπιος Οικονομίδης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ποδοσφαιρική ορολογία που χρησιμοποιείται στην ελληνική γλώσσα περιλαμβάνει αρκετά δάνεια, κυρίως από την αγγλική και την γαλλική γλώσσα, αλλά και δάνεια από την ιταλική καθώς και από άλλες γλώσσες που έχουν ιστορία με το συγκεκριμένο άθλημα. Το γεγονός αυτό επηρεάζει αρκετά την ποδοσφαιρική γλώσσα στα ΜΜΕ αλλά και τον τρόπο που οι όροι του ποδοσφαίρου έχουν καταγραφεί έως σήμερα στα γενικά λεξικά της Νεοελληνικής γλώσσας. Στο παρόν άρθρο θα εξετάσουμε τους ποδοσφαιρικούς όρους στα λεξικά της Νέας Ελληνικής καθώς και τον τρόπο που αυτοί οι όροι αποτυπώνονται σε ένα Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων.

Football terms in the Greek lexicon and how they are captured in an English–Greek Dictionary of Football Terms

Agapios Oikonomidis

SUMMARY

Football terminology in Modern Greek contains a huge number of loanwords, mainly from English and French, but also from Italian and from other languages. This has had an effect not only on the sports sublanguage, but on the treatment of sports terms in the general language dictionaries of Modern Greek. Finally, in this article we shall examine the football terms in the Greek lexicon, their treatment by modern Greek monolingual dictionaries and the way they are captured and treated in an English – Greek Dictionary of Football Terms.

0 Εισαγωγή

Η ποδοσφαιρική ορολογία που χρησιμοποιείται στην ελληνική γλώσσα περιλαμβάνει αρκετά δάνεια, κυρίως από την αγγλική και την γαλλική γλώσσα, αλλά και δάνεια από την ιταλική καθώς και από άλλες γλώσσες που έχουν παράδοση με το ποδόσφαιρο. Ωστόσο, τις περισσότερες φορές η ενσωμάτωση αυτών των όρων στην ελληνική γλώσσα έχει γίνει ασυντόνιστα και χωρίς να έχουν προηγηθεί οι απαιτούμενες διαδικασίες τυποποίησης. Το γεγονός αυτό επηρεάζει αρκετά την ποδοσφαιρική γλώσσα στα ΜΜΕ αλλά και τον τρόπο που οι όροι του ποδοσφαίρου έχουν καταγραφεί έως σήμερα στα γενικά λεξικά της Νεοελληνικής γλώσσας.

Για πρώτη φορά ένας μεγάλος όγκος λέξεων και φράσεων σχετικές με το ποδόσφαιρο αποτυπώνονται σε ένα δίγλωσσο λεξικό ποδοσφαιρικών όρων. Στο άρθρο αυτό θα δούμε

από λεξικογραφική ματιά τους ποδοσφαιρικούς όρους όπως αυτοί αποτυπώνονται στο Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων αλλά και σε γενικά λεξικά της ελληνικής Γλώσσας και θα μας απασχολήσουν α) η διασάφηση βασικών εννοιών, όπως λεξικογραφία και ειδική λεξικογραφία β) τα κριτήρια με βάση τα οποία καταχωρίζονται διάφοροι ποδοσφαιρικοί όροι στο λημματολόγιο του εν λόγω λεξικού γ) τι συμπεριλαμβάνει το λημματολόγιο και τον τρόπο ορθογραφικής παραστασίας τους δ) πληροφορίες των ποδοσφαιρικών όρων και την επιλογή παραδειγμάτων χρήσης που προέρχονται από το χώρο του ποδοσφαίρου και που έχουν καταχωριστεί στο Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων.

1 Οριοθέτηση εννοιών: λεξικογραφία και ειδική λεξικογραφία

Ο λεξικογράφος Wiegand¹ δίνει έναν αρκετά συνοπτικό ορισμό της λεξικογραφίας: «Με τον όρο *λεξικογραφία* εννοείται η αυτόνομη πολιτιστική και επιστημονική πρακτική που έχει ως στόχο τη σύνταξη λεξικών και με τον τρόπο αυτόν να καταστήσει δυνατή τη χρήση τους». Ως συνώνυμα ισχύουν: «λεξικογραφία με την κυριολεκτική σημασία του όρου» (*Lexikographie im eigentlichen Sinne*) και «πρακτική λεξικογραφία» (*Praktische Lexikographie*). Στη γερμανική γλώσσα χρησιμοποιείται ο όρος *Worterbuchforschung* για να δηλωθεί η θεωρία και η πράξη της λεξικογραφίας και των λεξικών.

Σύμφωνα με τον R.R.K. Hartmann², η λεξικογραφία είναι η επαγγελματική δραστηριότητα αλλά και ο ακαδημαϊκός τομέας που ασχολείται με τα λεξικά και τα άλλα έργα αναφοράς (*reference works*), όπως τις εγκυκλοπαίδειες. Επιπλέον, η λεξικογραφία είναι ένας αναπτυσσόμενος κλάδος, που περιλαμβάνει ένα πρακτικό τμήμα (τη σύνταξη των λεξικών) και ένα θεωρητικό τμήμα που είναι η έρευνα των λεξικών (Hartmann³).

Καθώς το ελληνοαγγλικό λεξικό που έχουμε συντάξει ανήκει στα ειδικά λεξικά ας δούμε σε συντομία τι ακριβώς είναι η ειδική λεξικογραφία. Η ειδική λεξικογραφία (*speciallexicography*) ασχολείται πρωτίστως με τα ειδικά ή τεχνικά λεξικά και λεξιλόγια, τα οποία απευθύνονται τόσο στους ειδικούς, όσο και σε μαθητευόμενους και φοιτητές. Η ειδική λεξικογραφία ταυτίζεται από ορισμένους ερευνητές με την ορολογία, έτσι όμως αντιμετωπίζεται η ορολογία σε εντελώς υποτονικό επίπεδο, αφού ο ρόλος της είναι πολύ πιο σύνθετος και πολύπλευρος. Ο ειδικός λεξικογράφος ασχολείται τόσο με την περιγραφή των βασικών γνωρισμάτων του ειδικού λεξιλογίου όσο και με την αποσαφήνιση της πολυσημίας τους, με

¹ Βλ. Wiegand H.E., 1998.

² Βλ. Hartmann, R.R.K. & G. James (1998).

³ βλ. Hartmann, R.R.K. (2001). *Teaching and researching lexicography*.

στόχο να δοθούν σαφείς ορισμοί των λέξεων και των σταθερών συνάψεων και να αποφευχθούν οι αμφισημίες. Ωστόσο, σύμφωνα με το Χαραλαμπάκη⁴, ο όρος ειδική λεξικογραφία δεν χρησιμοποιείται ευρέως στη Νεοελληνική γλώσσα.

2 Πηγές άντλησης υλικού για τη δημιουργία του λεξικού

Όπως αναφέρουμε και στον πρόλογο του Αγγλοελληνικού Λεξικού Ποδοσφαιρικών Όρων, το λεξικό στηρίζεται κυρίως σε πρωτογενή έρευνα και στόχος του είναι να καλύψει ένα κενό που υπάρχει στην αθλητική δίγλωσση λεξικογραφία. Για την αντιστοίχιση – σε επίπεδο ορολογίας τουλάχιστον – του ελληνικού ποδοσφαιρικού λεξιλογίου με τους διεθνείς ποδοσφαιρικούς όρους όπως αυτοί αποτυπώνονται και από τα επίσημα έγγραφα της FIFA, της UEFA αλλά και του διεθνούς τύπου, χρησιμοποιήθηκαν μονόγλωσσες, και πολύγλωσσες πηγές τόσο σε έντυπη, όσο και σε ηλεκτρονική μορφή. Ως εκ τούτου, για τη συγκέντρωση, την επαλήθευση και τον έλεγχο κάθε όρου και φράσης που υπάρχει μέσα στο λεξικό χρησιμοποιήθηκαν, μετά από επιλογή, ηλεκτρονικές σελίδες εφημερίδων, βιβλία καθώς και εγχειρίδια που ανταποκρίνονταν στους στόχους του λεξικού. Ωστόσο, για τον συγγραφέα του λεξικού το έρεισμα αλλά και το έναυσμα για το ξεκίνημα αυτού του εγχειρήματος ήταν η κατάκτηση του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Χωρών (European Championship ή EURO) από την εθνική Ελλάδα το 2004⁵ αλλά και η ανάγνωση του βιβλίου Football Lexicon των J. Leigh και D. Woodman⁶ που εκδόθηκε το 2006.

Ξεκινώντας με τις μονόγλωσσες πηγές, ενδεικτικά, το λεξικό Binder, T. Brasse, M. *Football Dictionary. Dictionnaire du football*. Zürich: FIFA, αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη πηγή άντλησης όρων, όπως επίσης και ο διαδικτυακός τόπος της UEFA (<http://www.uefa.com>), που μας προσέφερε πλούσιο υλικό για τη δόμηση έγκυρου λεξιλογίου. Επιπλέον, λεξιλόγιο συγκεντρώσαμε από την εγκυκλοπαίδεια SPORTS, Πλήρης Εικονογραφημένη Εγκυκλοπαίδεια⁷.

Στις πολύγλωσσες πηγές συγκαταλέγονται το Λεξικό αγγλικών/γαλλικών/ελληνικών όρων των ολυμπιακών αθλημάτων των θερινών Ολυμπιακών Αγώνων. 2004. Τόμος 1. INSEP-Publications. Paris, καθώς και το FOOTBALL LEXICON του έγκυρου εκδοτικού οίκου

⁴ βλ. Χαραλαμπάκης Χρ. «Λεξικογραφία και ορολογία: Συμπεράσματα από τη σύγκριση δύο σύγχρονων νεοελληνικών λεξικών», *Πρακτικά, του 8ου Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»*. Αθήνα: 2009.

⁵ Δάρας, Γ. Το θαύμα της Πορτογαλλίας. Αθήνα: Εκδόσεις: Συνεχής Ανέλιξις, 2005.

⁶ βλ. Leigh, J. Woodman, D. *Football Lexicon*. London: Faber and Faber, 2006.

⁷ βλ. SPORTS, Πλήρης Εικονογραφημένη Εγκυκλοπαίδεια. 2003.

DUDEN, καθώς και διαφορά άλλα εγχειρίδια.

Τέλος, θα ήθελα να επισημάνω το σημαντικό ρόλο που έπαιξαν τα σύγχρονα λεξικά της Νέας Ελληνικής στη δημιουργία του Λεξικού των Ποδοσφαιρικών Όρων. Αναφέρουμε ενδεικτικά τα τρία σύγχρονα μεγάλα και έγκυρα λεξικά της Νέας Ελληνικής όπως του Ιδρύματος Μ.Τριανταφυλλίδη, του Γ. Μπαμπινιώτη, και το Χρηστικό λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών (Χαραλαμπάκης Χ.). Πραγματοποιήσαμε εξαντλητική χρήση των λεξικών αυτών για την ορθή από ορθογραφικής άποψης καταγραφή των ελληνικών όρων, όπου αυτό ήταν δυνατόν.

Σημαντικό είναι να ειπωθεί ότι οι παραπάνω πηγές είναι ενδεικτικές, όπως επίσης ότι στο μέλλον θα πρέπει να μελετηθούν και άλλες πηγές για την ενδεχόμενη βελτίωση αλλά και τον εμπλουτισμό του λεξικού σε μια μελλοντική έκδοση.

Η διαδικασία σύνταξης ενός λεξικού αποτελεί μια ιδιαίτερα απαιτητική εργασία. Το θεωρητικό κομμάτι της ανάλυσης και της περιγραφής των σημασιών όσο και το τεχνικό κομμάτι του σχεδιασμού προς έκδοση ενός λεξικού είναι αναμφισβήτητα μια ολόκληρη επιστήμη. Επιπροσθέτως, ο εξειδικευμένος χαρακτήρας ενός τέτοιου πονήματος, με όλα τα προβλήματα που ακολουθούν, ολοένα και επιμήκυναν την επιτυχή έκβασή του.

3 Σκοπός του λεξικού

Το Ελληνοαγγλικό λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων μπορεί να αποδειχθεί πολλαπλώς χρήσιμο για όλους τους ασχολούμενους με τον αθλητισμό (παράγοντες, ποδοσφαιριστές, αθλητές, δημοσιογράφους, καθηγητές, φοιτητές), και για όσους διδάσκουν την αγγλική γλώσσα. Επιπροσθέτως, το λεξικό, το οποίο περιλαμβάνει βιβλιογραφικές πηγές, και το οποίο βασίζεται σε δημοσιογραφικές πηγές μπορεί να φανεί ιδιαίτερα χρήσιμο σε όσους σπουδάζουν ή μελετούν ποδοσφαιρικούς όρους και θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν και την αγγλική γλώσσα στην έρευνα τους.

Το Ελληνοαγγλικό λεξικό των ποδοσφαιρικών όρων που συντάξαμε έχει σκοπό να συμβάλει στην πρόοδο της ολυμπιακής παιδείας και στην εξάπλωση του αληθινού και γνήσιου πνεύματος του αθλητισμού, ενός πνεύματος που αποπνέει δυναμικότητα, ομορφιά και ζωντάνια.

Το έργο της λεξικογράφησης ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2006 και αρχικά αποτυπώθηκε σε χαρτί, ξεκινώντας και δημιουργώντας αρχικά μια έντυπη έκδοσή. Αργότερα το λεξικό αποτυπώθηκε σε ηλεκτρονική μορφή μέσω της εφαρμογής Microsoft Word. Το αρχικό ζητούμενο ήταν η αντιστοίχιση της αγγλικής ποδοσφαιρικής ορολογίας στην ελληνική

γλώσσα κάτι που σε ορισμένες περιπτώσεις παρουσίασε ιδιαίτερες δυσκολίες. Ως εκ τούτου, ο τελικός σκοπός του λεξικού είναι η κάλυψη του διαπιστωμένου κενού της ποδοσφαιρικής ορολογίας, μέσω ενός λεξικού σε έντυπη μορφή. Τέλος, για ιστορικούς λόγους συμπεριλάβαμε και όρους που πλέον ανήκουν στο παρελθόν όπως το **Κύπελλο Κυπελλούχων** (European Cup Winners' Cup), το **Κύπελλο Εκθέσεων** (Fairs Cup και Fair Cup) καθώς και το **Ιντερτότο** (Intertoto) γνωστό παλαιότερα και ως Κύπελλο Ράπαν.

4 Λημματολόγιο και τρόπος ορθογραφικής παράστασης

Τα σύγχρονα λεξικά της Νέας Ελληνικής και, κυρίως, το Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας⁸, πλέον συμπεριλαμβάνουν μεγάλο αριθμό ποδοσφαιρικών όρων ή τις λέξεις της λεγόμενης ποδοσφαιρικής αργκό όπως για παράδειγμα «παλτό», «λόμπα», «ρεζέρβες», «τρεμπλ», «ποδοβόλει», «κεφαλιά ψαράκι» και «πέτσινο». Ωστόσο, καθώς οι ποδοσφαιρικοί όροι είναι πολλοί, όπως και οι λέξεις της ποδοσφαιρικής αργκό, υπάρχουν πάντα λέξεις που απουσιάζουν. Έτσι, το Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων έρχεται να καλύψει αυτό το κενό συμπεριλαμβάνοντας έναν μεγάλο αριθμό λέξεων που δεν απαντούν στα μεγάλα λεξικά, προσφέροντας, έτσι, το επιπλέον λεξιλόγιο. Περιλαμβάνει πολλές λέξεις που δεν τις συναντάμε στα μεγάλα λεξικά της Νέας Ελληνικής. Λέξεις όπως «τα επίσημα», «διαιτητής περιοχής», «φονέας γιγάντων» και «σεντόνι» θα τις συναντήσουμε εδώ και είναι βέβαιο ότι θα προστεθούν στα ελληνικά λεξικά από τον λεξικογράφο του μέλλοντος. Επιπροσθέτως το ποδοσφαιρικό λεξικό για πρώτη φορά συμπεριλαμβάνει προσωνυμίες ομάδων, όπως Μπάρτσα (Barça) για τη Μπαρτσελόνα, Κόκκινοι Διάβολοι (Red Devils) για την Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, Τζιαλορόσι (Giallorossi) για την ομάδα της Ρόμα και Φούριας Ρόχας (Furia Roja) για την εθνική ομάδα της Ισπανίας. Σε πολλές περιπτώσεις τα προσωνύμια έχουν μια διεθνή διάσταση καθώς είναι τα ίδια σε πολλές γλώσσες.

Επιπλέον, το εν λόγω ποδοσφαιρικό λεξικό συμπεριλαμβάνει λήμματα που αποδίδουν χαρακτηρισμούς για όλους τους σημαντικούς πρωταγωνιστές στο χώρο του ποδοσφαίρου, πολλές φορές με το δικό του ιδιαίτερο και πιθανώς γηπεδικό τρόπο. Έτσι, έχουμε λήμματα που περιγράφουν έναν παίκτη ως «μαέστρο» της μπάλας (maestro), ως μάγο (magician), ως ηγέτη ή ηγετική φυσιογνωμία (leader), ως σημαία της ομάδας (stalward) αλλά και ως **γυρολόγο** (journeyman και much travelled). Ο προπονητής (manager ή coach) περιγράφεται ως **αφεντικό** της ομάδας (boss), ως **υπηρεσιακός** ή **μεταβατικός** (caretaker boss) και (interim) αλλά και ως **αποτυχημένος** (failing). Με τον ίδιο τρόπο το αγγλοελληνικό

⁸ βλ. Χρηστικό λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας. Χαραλαμπίκης Χ. Αθήνα : Ακαδημία Αθηνών, 2014.

λεξικό συμπεριλαμβάνει και επίθετα που αναφέρονται στους φιλάθλους ή στο πλήθος των θεατών όπως **ενθουσιώδεις οπαδοί** (jubilant fans), ή **ανεγκέφαλοι οπαδοί** (mindless fans) και επίθετα που χαρακτηρίζουν τον διαιτητή ως **αποφασιστικό** (no-nonsense) και **αμετακίνητο** στην απόφαση του (The official stood his ground) ή ως διαιτητή **που «παίζει» έδρα** (homer).

Το Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων ακολουθεί την πολιτική των τριών μεγάλων λεξικών της Νέας Ελληνικής που αναφέραμε παραπάνω στον τρόπο της ορθογραφικής παράστασης των όρων στην ελληνική γλώσσα. Έτσι, οι ποδοσφαιρικοί όροι που χρησιμοποιούνται στη νεοελληνική και προέρχονται ετυμολογικά από ξένες γλώσσες ανήκουν στα νεότερα δάνεια της ελληνικής, τα οποία σύμφωνα με την πολιτική των τριών μεγάλων λεξικών της Νέας Ελληνικής που εξετάσαμε, οφείλουν να απλοποιούνται ορθογραφικά. Για παράδειγμα, η αγγλική λέξη penalty αποδίδεται στα ελληνικά ως *πέναλι* αντί *πέναλτυ*⁹. Η απλοποίηση γίνεται με το σκεπτικό ότι ο τρόπος που γράφεται μια λέξη στην ξένη γλώσσα δεν μπορεί να αποτελεί προϋπόθεση για τη σωστή γραφή λέξεων που έχουν πλέον ενσωματωθεί στην ελληνική.

Σε σχέση με το θέμα αυτό, και τα τρία λεξικά που συμβουλευόμαστε υιοθετούν την ίδια τακτική δίνοντας μόνον τις απλούστερες γραφές *πέναλι*, παρόλο που μια αναζήτηση στο διαδίκτυο μας προσφέρει και άλλες παλαιότερες γραφές (πέναλτυ). Οι περιπτώσεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν ως σχετικά απλές, εφόσον εμπίπτουν στο πλαίσιο μιας γενικότερης πολιτικής που ακολουθείται αυτή τη στιγμή σε σχέση με την ορθογραφία των δανείων, σύμφωνα με την οποία η επιλογή της απλοποίησης βασίζεται σε θεωρητικές αρχές που εφαρμόζονται ήδη εδώ και αρκετές δεκαετίες, με αποτέλεσμα οι νεότερες γραφές να έχουν ήδη επικρατήσει σε σημαντικό βαθμό.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που παρουσιάζουν ειδικές δυσκολίες, για τις οποίες είναι απαραίτητο να γίνει κάποια έρευνα προκειμένου να αποφασιστεί ποια είναι η προτιμότερη λύση στο πλαίσιο ενός λεξικού γενικής γλώσσας. Θα αναφέρουμε την περίπτωση της λέξης *λάι(ν)σμαν* (< αγγλ. linesman), για την οποία τίθεται το ερώτημα αν πρέπει να αποδοθεί στα ελληνικά ως *λάινσμαν* ή *λάισμαν*¹⁰. Από ετυμολογικής πλευράς δικαιολογείται η παρουσία έναντι της απουσίας του ν κατά τη μεταγραφή της λέξης στα ελληνικά· παράλληλα όμως, υπάρχουν πολλοί ομιλητές που προφέρουν τη λέξη ως [ˈlaɪsman], πράγμα που οδηγεί στη

⁹ Κατσόγιανου Μ. & Αργυρόπουλος 2009..

¹⁰ Κατσόγιαννου Μ., Αργυρόπουλος Β. «Η Αθλητική ορολογία στα λεξικά της Νέας Ελληνικής», στο Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία – Ανακοινώσεις 7ου Συνεδρίου, Αθήνα, ΕΛΕΤΟ, 2009.

μεταγραφή *λάισμαν*. Ανάλογα προβλήματα δημιουργούνται και από τη λέξη *dribble* όταν αυτή αποδίδεται στην ελληνική ως ντριμπλάρω, ντριπλάρω και τριπλάρω. Δυστυχώς, δεν υπάρχουν στοιχεία που να δείχνουν τι ποσοστό αντιπροσωπεύει καθεμία από αυτές τις προφορές στα ελληνικά.

5 Δομή του Λεξικού

Το Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων που συντάξαμε είναι δίγλωσσο. Αριθμεί περίπου 5.500 ποδοσφαιρικούς όρους και φράσεις, οι οποίοι είναι αλφαβητικά ταξινομημένοι. Ένας όρος μπορεί να επιδέχεται πέραν της μίας απόδοσης στη ελληνική γλώσσα, την οποία και προσφέρουμε. Επιπλέον, σε πάρα πολλές περιπτώσεις, παρατίθενται συνώνυμα των όρων στην αγγλική μέσα σε αγκύλες []. Για καλύτερη κατανόηση της χρήσης των όρων χρησιμοποιούνται εκατοντάδες παραδείγματα στην αγγλική με πλάγια γράμματα τα οποία μεταφράζονται στην ελληνική γλώσσα, με προφανή σκοπό να επεξηγήσουν ή να διευκρινίσουν.

Στο λεξικό που συντάξαμε διαπιστώνουμε ότι παρότι χρησιμοποιήσαμε τη δημοτική για την απόδοση των ελληνικών όρων, εμφανίζονται ορισμένες αδυναμίες. Ο λεξικογράφος θα πρέπει να επιμείνει στην περιγραφή των ποδοσφαιρικών όρων κάνοντας χρήση σύγχρονων λεξικογραφικών εργαλείων, όπως για παράδειγμα τα ηλεκτρονικά σώματα κειμένων ή όταν αυτά δεν είναι διαθέσιμα τις διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης (πχ. Google). Το λεξικό πρέπει να αποτυπώνει όσο το δυνατό πιο πιστά τη γλωσσική πραγματικότητα όπως αυτή περιγράφεται στην καθημερινή γλώσσα. Παράλληλα, ο κύριος συντάκτης ή συγγραφέας του λεξικού είναι αναγκαίο να συνεργάζεται με ειδικούς στον χώρο του αθλητισμού ή του αθλητικού ρεπορταζ ή έστω με λεξικογράφους που διαθέτουν επαρκείς και ικανοποιητικές γνώσεις στον τομέα αυτό, ώστε να εξασφαλίζεται η απαραίτητη συνοχή.

Ο Πίνακας 1, που περιέχει ένα μέρος των λημμάτων του Ελληνοαγγλικού Λεξικού Ποδοσφαιρικών Όρων, έχει ως στόχο να αποτελέσει δείγμα από το λημματολόγιο που ήδη έχουμε συντάξει.

Πίνακας 1: Δείγμα του Λημματολογίου

offside noun οφσάιντ: *The goal was disallowed for offside.* Το γκολ ακυρώθηκε ως οφσάιντ.

- PHRASES:

- **break the offside trap** σπάω το τεχνητό οφσάιντ: *Brown did manage to break the offside trap five minutes later.* Ο Μπράουν κατάφερε να σπάσει το τεχνητό οφσάιντ πέντε λεπτά αργότερα.

-**offside flag** το σήμα του βοηθού διαιτητή όταν ένας παίκτης βρίσκεται σε θέση οφσάιντ [SYN: **signal for offside**].

- **offside goal** τέρμα που σημειώνεται από θέση οφσάιντ: *We conceded an offside goal*. Δεχθήκαμε γκολ που ήταν οφσάιντ.

- **offside law** κανονισμός του οφσάιντ.

- **offside position** θέση οφσάιντ: *He scored from an offside position*. Σκόραρε από θέση οφσάιντ.

- **offside trap** τεχνητό οφσάιντ

o.g. abbrev. for **own goal** αυτογκόλ.

old adj. παλιός-ά-ό: *the old Wembley Stadium*, το παλιό Στάδιο Γουέμπλεϊ.

-PHRASES:

-**old boy** πρώην παίκτης.

Old Firm το παραδοσιακό ντέρμπι της Γλασκόβης ανάμεσα στη Σέλτικ και τη Ρέιντζερς.

Old Lady (the Old Lady) η Γηραιά Κυρία, η Μεγάλη Κυρία, προσωνυμία της Γιουβέντους.

ole exclamation όλε!: *the crowd cried "Ole!"* το πλήθος φώναζε «όλε»!

Olympic qualifying tournament Προολυμπιακό τουρνουά ποδοσφαίρου.

6 Συμπεράσματα

Η λεξικογραφία και ο αθλητισμός αποτελούν δυο γόνιμους και δυναμικούς κλάδους που μπορούν να βρίσκονται σε μια σχέση συμπληρωματική. Η στενότερη συνεργασία του λεξικογράφου με τους ειδικούς του αθλητισμού, είτε αυτοί είναι παράγοντες, είτε δημοσιογράφοι καθίσταται αναγκαία. Το παρόν Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων καλύπτει έναν μεγάλο αριθμό όρων όπως αυτοί χρησιμοποιούνται καθημερινά στη γλώσσα και στην αργκό του ποδοσφαίρου. Οι ποδοσφαιρικοί όροι πέρα από τη χρησιμότητα τους στο χώρο του ποδοσφαίρου χρησιμοποιούνται και σε άλλους τομείς της καθημερινής ζωής όπως για παράδειγμα στην γλώσσα της δημοσιογραφίας αλλά και στην πολιτική. Είναι απλώς θέμα χρόνου πριν πολλοί από αυτούς τους όρους που σήμερα θεωρούνται μόνο ποδοσφαιρικοί να εμφανιστούν και στα γενικά λεξικά της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Υπάρχουν, θεωρούμε στο μέλλον πολλά περιθώρια συνεργασίας για την παραγωγή αξιόπιστων γενικών και ειδικών λεξικών, μονόγλωσσων αλλά και δίγλωσσων.

7 Παραπομπές και βιβλιογραφία

[1] Wiegand H.E., *Worterbuchforschung: Untersuchungen zur Worterbuchbenutzung. Zur Theorie, Geschichte, Kritik und Automatisierung der Lexikographie*. Teilb.

- 1, Berlin – New York 1998: W. de Gruyter.
- [2] Hartmann, R.R.K. & G. James (1998). *Dictionary of Lexicography*. London & New York: Routledge/Taylor and Francis.
- [3] Hartmann, R.R.K. (2001). *Teaching and researching lexicography*. Harlow: Pearson Education.
- [4] Χαραλαμπάκης Χρ. «Λεξικογραφία και ορολογία: Συμπεράσματα από τη σύγκριση δύο σύγχρονων νεοελληνικών λεξικών», *Πρακτικά, του 8ου Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»*. Αθήνα: 2008.
- [5] Leigh, J. Woodman, D. *Football Lexicon*. London: Faber and Faber, 2006.
- [6] Δάρας, Γ. Το θαύμα της Πορτογαλλίας. Αθήνα: Εκδόσεις: Συνεχής Ανέλιξις, 2005.
- [7] SPORTS, Πλήρης Εικονογραφημένη Εγκυκλοπαίδεια. 2003. Αθήνα: Εκδόσεις Καυκάς.
- [8] Χρηστικό λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας. Χαραλαμπάκης Χ. Αθήνα : Ακαδημία Αθηνών, 2014.
- [9] Κατσόγιαννου Μ., Αργυρόπουλος Β. «Η Αθλητική ορολογία στα λεξικά της Νέας Ελληνικής», *στο Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία – Ανακοινώσεις 7ου Συνεδρίου, Αθήνα, ΕΛΕΤΟ, 2009*.
- [10] Ανδρουλάκης Γ., «Αθλητική ορολογία και ελληνική γλώσσα: δανεισμός, συγκρίσεις με άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, προβλήματα, προτάσεις», *στο Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία – Ανακοινώσεις 1ου Συνεδρίου, Αθήνα, ΕΛΕΤΟ, 1997, 337, 337-347*.
- [11] Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών / Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1998.
- [12] Ιορδανίδου Ά., «Η ορολογία στα λεξικά γενικής γλώσσας», *στο Κατσογιάννου, Μ. & Ευθυμίου Ε. (επιμ.): Ελληνική ορολογία: έρευνα και εφαρμογές*, Αθήνα, Καστανιώτης, 2004, 232 , 221-242.
- [13] *Λεξικό αγγλικών/γαλλικών/ ελληνικών όρων των ολυμπιακών αθλημάτων των θερινών Ολυμπιακών Αγώνων*. 2004. Τόμος 1. INSEP-Publications.Paris.
- [14] *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (ΛΚΝ)*, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), Θεσσαλονίκη: 1998.
- [15] Μπαμπινιώτης Γ., *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας, 2008 (α΄ έκδοση 1998, β΄ έκδοση 2002).
- [16] Μπαμπινιώτης Γ. 2014 (4η έκδοση): *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- [17] *Μέγα Λεξικό Όλης της Ελληνικής Γλώσσας (ΔΔ)*. Δημητράκος Δ., 1964.

- [18] Ξυδόπουλος Γ. Ι., *Λεξικολογία. Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού*, Αθήνα 2008: Πατάκης.
- [19] Οικονομίδης Α., *Αγγλοελληνικό Λεξικό Ποδοσφαιρικών Όρων*, Αθήνα: 2015. Αυτοέκδοση.
- [20] Ρίζος, Γ., γεν. εποπτεία. *Αγγλο-ελληνικό λεξικό*. Αθήνα: Εκδόσεις Γιάννη Ρίζου,
- [21] Τράπαλης Γ., «Πρακτικά προβλήματα νεοελληνικής λεξικογραφίας», *Παλίμψηστον*, 2003, 173, 173-198.
- [22] Bergenholts, H. & Tarp, S. *Manual of Specialized Lexicography*, John Benjamins, 1995, 254 p.
- [23] Mackridge P., «Review of Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας [ΛΝΕΓ] & Λεξικό της κοινής Νεοελληνικής [ΛΚΝ] », *Journal of Greek Linguistics*, 2001, 258, 254-259.
- [24] Mood, D., Musker, F., & Rink, J. (2007), *Sports and recreational activities* (14th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- [25] Reid, Heather L. *Athletics and philosophy in the ancient world: contests of virtue* London: Routledge, 2012.
- [26] Rink, J. (2006). *Teaching physical education for learning* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- [27] <http://www.uefa.com/>

Αγάπιος Οικονομίδης

Σχολικός Συμβουλος Αγγλικής Γλώσσας - Λεξικογράφος,
Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Βορείου Αιγαίου
Ηλ.Ταχ.: agapioaik@gmail.com